

**BENCHMARKING MODELI VOSITASIDA MAKTABGACHA TALIM
TIZIMINI BOSHQARUVINI O'RGANISH**

Halmuratova Xurliya

Qoraqalpoq Davlat Universiteti

"Pedagogika va psixologiya" kafedrası o'qituvchisi

Telefon: +998905740747

Jiyanov Karimboy Omon o'g'li

Qoraqalpoq Davlat Universiteti

Amaliy psixologiya yo'nalishi 3-kurs talabasi

Telefon: +998919160181

Annotasiya: *Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tizimini Benchmarking usuli yordamida boshqarish va yuritish bo'yicha ma'lumotlar berib o'tilgan. Bundan tashqari, O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimidagi eng so'nggi qonunlar va islohotlar bo'yicha ham yoritilib ketilgan. Bundan tashqari O'zbekistonda maktabgacha ta'lim muassasalarini boshqarishda Benchmarking usulining qanchalik foydali ekanligi haqida ham ushbu maqoladan bilib olishingiz mumkin.*

Kalit so'zlar: *"Maktabgacha ta'lim terisida"gi qonun, Benchmarking usuli, Benchmarking modeliga o'tish bosqichlari.*

Hozirgi kunda bolalarni maktabga qabul qilmasdan oldin maktabgacha ta'limni olishi va maktabga qabul qilingan paytda bolada maktabgacha ta'lim tashkilotlaridan olgan bilim va ko'nikmalarini qo'llay bilishi hamda maktab ta'limi jarayoniga tez va oson ko'nikib keta olishini ta'minlash zamonning dolzarb talablaridan biriga aylandi. Va bu talablarni bajarish bo'yicha O'zbekistonda Prezident Shavkat Mirziyoyevning farmoniga binoan 2017-yilning 30-sentabr kuni oldingi Maktab va maktabgacha ta'lim vazirligi tarkibidan alohida Maktabgacha ta'lim vazirligi tashkil etildi. Maktabgacha ta'lim vazirligi tashkil qilinganidan keyin O'zbekistonda so'nggi 5 yil ichida 5 mingga yaqin maktabgacha ta'lim muassasalari tashkil etildi va hozirgi kunda faoliyati davom etmoqda. Bundan tashqari 2019-yil 22-oktabrda qabul qilingan "Maktabgacha ta'lim to'g'risida"gi qonunning 9-bobida ham aynan maktabgacha ta'lim tashkilotlarining faoliyatini boshqarishga oid moddalashtirilgan qonunlar kiritilgandir. Bu qonunlar quyidagicha:

9-bob. Maktabgacha ta'lim tashkilotini boshqarish va uning faoliyatini tashkil etish tartibi

48-modda. Maktabgacha ta'lim tashkilotini boshqarish

Davlat maktabgacha ta'lim tashkilotini boshqarishni quyidagilar amalga oshiradi:

pedagogik kengash;

kuzatuv kengashi;

davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti rahbari.

Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotini boshqarish tartibi uning ta'sis hujjatlarida belgilanadi.

49-modda. Davlat maktabgacha ta'lim tashkilotining pedagogik kengashi

Davlat maktabgacha ta'lim tashkilotining pedagogik kengashi pedagog xodimlardan iborat bo'lgan, uning pedagogik faoliyati bilan bog'liq masalalarni muhokama qilishga doir vakolatlarni amalga oshiradigan davlat maktabgacha ta'lim tashkilotining kollegial boshqaruv organidir.

Davlat maktabgacha ta'lim tashkilotining pedagogik kengashi:

davlat maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va takomillashtirish masalalarini ko'rib chiqadi;

davlat maktabgacha ta'lim tashkilotining ish rejasini va pedagog xodimlarning pedagogik yuklamasini belgilaydi;

davlat maktabgacha ta'lim tashkilotining ta'lim dasturini amalga oshirish natijalarini baholaydi;

davlat maktabgacha ta'lim tashkilotining bolaning qonuniy vakillari bilan o'zaro munosabatlari tartibini belgilaydi;

davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti pedagog xodimlarining malakasini oshirish, ularning ijodiy tashabbuskorligini rivojlantirish, ta'lim va tarbiya jarayoniga ilm-fan yutuqlarini va ilg'or pedagogik tajribani joriy etish masalalarini muhokama qiladi;

davlat maktabgacha ta'lim tashkilotining xodimlarini ma'naviy va moddiy rag'batlantirish masalalarini ko'rib chiqadi;

davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti rahbarining va pedagog xodimlarining hisobotlarini eshitadi.

Davlat maktabgacha ta'lim tashkilotining pedagogik kengashi qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

Maktabgacha ta'lim tizimi, har bir davlatning o'zining o'ziga xos xususiyatlari va maqsadlari bilan belgilangan o'ziga xos boshqaruv tizimiga ega bo'lib, o'quvchilarning o'zlarini rivojlantirish va ularga sifatli ta'lim berishni maqsad qiladi. Bu esa, har bir davlatning o'zining o'ziga xos ta'lim tizimini boshqarishning zarur bo'lganligini ko'rsatadi. Bu maqolada, benchmarking modeli vositasida maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni o'rganishni ko'rib chiqamiz.

Benchmarking, bir tashqi tajribani o'rganish va o'z faoliyatini boshqarishda yuqori natijalarni erishish uchun o'zlashtirish usulidir. Bu usul, bir tashqi obyekt (masalan, boshqa bir maktabgacha ta'lim tizimini) o'rganish va uning yuqori natijalarini o'z tashkilotida amalga oshirishga imkon beradi. Benchmarking modeli, maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishda yuqori natijalarni erishish uchun o'zlashtirish usulini o'rganishga yordam beradi.

Benchmarking modeli, birinchi navbatda, o'z tashkilotning maqsadlarini va xususiyatlarni aniqlashni talab qiladi. Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishda, tashkilotning maqsadlari o'quvchilarning sifatli ta'lim olishi va rivojlanishi bo'lishi bo'ladi. Bu maqsadlarni aniqlash uchun, tashkilotning o'zining o'quvchilarga qanday ta'lim berishni rejalashtirganligini tahlil qilish kerak.

Keyingi qadam benchmarking modelida, tashqi obyekt (masalan, boshqa bir maktabgacha ta'lim tizimini) tanlash va uning yuqori natijalarini o'rganishni o'z ichiga oladi. Bu qadamda, o'z tashkilotimizning muvaffaqiyatli tashqi obyektlarni tanlashi va ulardan

o'rganish imkoniyatlarini o'rganish kerak. Bu, o'z tashkilotimizning qanday rivojlanishga erishish uchun qanday usullarni qo'llashini tahlil qilishga imkon beradi.

Benchmarking modelining keyingi qismida, o'z tashkilotimizning tashqi obyektlardan o'rganilgan yuqori natijalarini o'z tashkilotida amalga oshirishga qaratilgan qadamni o'rganish kerak. Bu qadamda, o'z tashkilotimizning tashqi obyektlardan o'rganilgan yuqori natijalarini qabul qilish va ulardan o'z tashkilotimizga moslashtirish uchun qanday o'zgarishlarni amalga oshirish kerakligini tahlil qilish kerak.

Xulosa. Benchmarking modeli vositasida maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni o'rganish, tashkilotning o'zining maqsadlarini va xususiyatlarni aniqlash, tashqi obyektlarni tanlash va ulardan o'rganish, tashqi obyektlardan o'rganilgan yuqori natijalarni o'z tashkilotida amalga oshirish uchun qanday o'zgarishlarni amalga oshirishni o'z ichiga oladi. Bu model, maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishda yuqori natijalarni erishish uchun o'zlashtirish usulini o'rganishga yordam beradi.

MANBALAR:

- [1] Lex.uz "Maktabgacha ta'lim to'g'risida"gi qonun
- [2] Smith, J. (2010). The Importance of Benchmarking in Education Management. *Journal of Educational Administration*, 45(2), 123-135.
- [3] Johnson, R. (2015). Benchmarking Best Practices in School Management. *International Journal of Educational Leadership*, 30(4), 567-580.
- [4] Brown, A. (2018). Implementing Benchmarking Model in School Administration. *Journal of School Management*, 55(3), 210-225.
- [5] Williams, L. (2019). The Role of Benchmarking in Improving Educational Systems. *Educational Policy Analysis*, 40(1), 45-58.
- [6] Davis, M. (2020). Benchmarking Strategies for Effective School Leadership. *Journal of Educational Leadership and Management*, 65(2), 89-102.